

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ ŠIAULIŲ TARDYMO IZOLIATORIŲ IR KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS

2019-10-11 Nr. 4D-2019/1-1045

Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigoje 2019 m. rugpjūčio 13 d. gautas X skundas (toliau vadinama ir – Skundas) dėl Šiaulių tardymo izoliatoriaus (toliau vadinama ir – ŠTI, Šiaulių TI) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su galimybe prisijungti prie įstaigoje veikiančios riboto interneto prieigos (toliau vadinama ir – RIP), ir Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama ir – KD, Kalėjų departamentas) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nesilaikant teisės aktuose įtvirtintų skundų nagrinėjimo terminų.

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma:

2.1. „[...] prašymu 2019.04.05 [...] į ŠTI Direktorių kreipiausi, kad papildytų RIP [...] Lietuvos elektroninių paslaugų portalu vadinamu EPP, kadangi man būtina prisijungti bei reikalinga prie EPP, nes užvesta elektroninės bylos turiu sukurtą paskyrą ir prisijungimo kodus. Šiaulių TI Direktorius savo rašte 2019.04.24 Nr. 17/01-726 nurodo, kad aš turiu galimybę prisijungti prie norimos svetainės, bet tos galimybės nesudarė“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „2019.06.07 pateikiau dar vieną prašymą ŠTI direktoriui [...]. Vėlgi nurodžiau, kad remdamasis Teismo atsiųstu dokumentu leistų prisijungti prie www.vaat.teismas.lt. 2019.06.10 pateikiau dar vieną prašymą ŠTI direktoriui [...]. Vėlgi prašiau leisti prisijungti prie norimos svetainės ir pasinaudoti reikiama informacija ir po 16 dienų laukimo vėlgi gaunu atsakymą, kad aš turiu galimybę pasinaudoti prašymuose nurodytu svetainių. Šis atsakymas buvo pateiktas 2019.06.26 Nr. 17/01-1134. [...]. Daugiau nei 2 mėnesius neleidžiama pasinaudoti portalu taip kliudoma gauti informaciją. [...] kreipiausi į ŠTI Resocializacijos skyrių, bet tie prašymai neregistruojami ir pasakydavo, kad tavęs niekas neves mes suderinam viską su KD ir galiausiai tu pralaimi“;

2.3. „Seimo kontrolieriaus, dar vienas svarbus aspektas yra tas tai Kalėjų departamento viešojo administravimo įstatymo nepaisymas, jo nesilaikymas. [...] terminai institucijoms neįdomūs.“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2019 m. rugpjūčio 19 d. raštu Nr. 4D-2019/1-1045/3D-2075 kreipėsi į KD, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2019 m. rugsėjo 3 d. Seimo kontrolierius gavo KD 2019 m. rugsėjo 2 d. raštą Nr. 1S-2292. Šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose nurodoma, kad Lietuvos Respublikos Seimo Žmogaus teisių komitetas 2019 m. gegužės 15 d. raštu Nr. S-2019-2964 ir 2019 m. birželio 28 d. raštu Nr. S-2019-4051 persiuntė Pareiškėjo skundus dėl galimai ŠTI nesudaromos galimybės pasinaudoti ribota interneto prieiga pagal kompetenciją nagrinėti KD; Pareiškėjui KD atsakė atitinkamai 2019 m. rugpjūčio 1 d. raštu Nr. 2S-3269 ir 2019 m. liepos 24 d. raštu Nr. 2S-3101.

5. Seimo kontrolierius 2019 m. rugpjūčio 19 d. raštu Nr. 4D-2019/1-1045/3D-2074 kreipėsi į ŠTI, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2019 m. rugsėjo 24 d. Seimo kontrolierius gavo ŠTI 2019 m. rugsėjo 18 d. raštą Nr. 14/01-11954.

Šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose nurodoma, kad:

5.1. nuo 2019 m. balandžio mėnesio iki 2019 m. rugpjūčio 13 d. Pareiškėjas į ŠTI direktorių su prašymais dėl galimybės pasinaudoti ribota interneto prieiga kreipėsi šešis kartus, iš jų du kartus Pareiškėjas pageidavo, kad jo prašymai nebūtų nagrinėjami, o kitus kartus Pareiškėjo prašymai buvo patenkinti ir jam buvo sudarytos sąlygos pasinaudoti ribota interneto prieiga;

5.2. ŠTI laikomiems asmenims yra leidžiama prisijungti prie KD 2017 m. balandžio 14 d. rašte Nr. 1S-1590 nurodytų interneto svetainių, t. y. „[...]“. 12. Rekomenduotinas RIP vartotojams prieinamų interneto svetainių sąrašas: 12.1. Elektroninis teisės aktų registras www.e-tar.lt; 12.2. Lietuvos Respublikos Seimo www.lrs.lt; 12.3. Lietuvos Respublikos Prezidentės www.lrp.lt; 12.4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės <https://lr.v.lt>; 12.5. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigos www.lrski.lt; 12.6. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo www.lrkt.lt; 12.7. Lietuvos teismai www.teismai.lt; [...].“

6. Siekdama detaliau išsiaiškinti Skundo tyrimui reikšmingas aplinkybes, Seimo kontrolieriaus patarėja 2019 m. spalio 1 d. buvo nuvykusi į ŠTI. Skundo aplinkybių patikrinimo vietoje metu nustatyta, kad ribota interneto prieiga veikia, per ribotą interneto prieigą prie visų Skunde nurodytų interneto svetainių prisijungti galima, Pareiškėjas pats patvirtino, kad naudojantis riboto interneto prieiga jam nekyla sunkumų prisijungti prie pageidaujama interneto svetainių.

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

7. Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo (toliau vadinama – SVĮ):

49 straipsnis „Pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas“ – „1. Tardymo izoliatorių pareigūnų veiksmai ir sprendimai skundžiami Bausmių vykdymo kodekso 183 straipsnyje nustatyta tvarka.“

8. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso:

183 straipsnis „Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas“ – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos.“

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjų departamento direktoriui. *Šis skundą turi išnagrinti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos*, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. [...].“

9. Suimtųjų ir nuteistųjų naudojimosi riboto interneto prieiga Šiaulių tardymo izoliatoriuje tvarkos aprašo, patvirtinto ŠTI 2018 m. sausio 24 d. įsakymu Nr. 1/01-27, kuris buvo priimtas atsižvelgiant į KD 2017 m. balandžio 14 d. raštą Nr. 1S-1590:

9.1. *1 punktas* – „Suimtųjų ir nuteistųjų naudojimosi riboto interneto prieiga [...] Šiaulių tardymo izoliatoriuje [...] tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato suimtųjų ir nuteistųjų, laikomų Šiaulių TI, naudojimosi RIP tvarką bei šių asmenų elgesio taisykles naudojimosi RIP metu“;

9.2. *2 punktas* – „Šiuo Aprašu siekiama pagerinti suimtųjų ir nuteistųjų galimybes susipažinti su galiojančiais teisės aktais, valstybės institucijų kompetencija ir darbu, praplėsti suimtųjų ir nuteistųjų akiratį, sudaryti galimybes efektyviau ginti savo teises ir sąmoningai vykdyti pareigas, ugdyti suimtųjų ir nuteistųjų pilietiškumą bei teisinę sąmonę, mažinti neigiamą izoliacijos įtaką ir gauti reikiamą informaciją.“

Skundo tyrimui reikšminga Seimo kontrolieriaus darbo praktika

10. Seimo kontrolierius 2016 m. gruodžio 5 d. Nr. 4D-2016/1-379 ir 2016 m. gruodžio 23 d. Nr. 4D-2016/1-112 pažymose konstatavo, kad „[...] SVĮ nėra nustatyta suėmimo vykdymo įstaigų administracijos pareiga suteikti galimybę suimtiesiems naudotis internetu, taip pat nėra numatyta tokia suimtųjų teisė. Galimybės naudotis internetu suteikimas suimtiesiems yra suėmimo vykdymo įstaigos [...] administracijos diskrecija, kuria šios įstaigos administracija gali naudotis dirbdama socialinį darbą su suimtaisiais, organizuodama jų užimtumą, ta apimtimi, kiek tai gali būti leista suimtiesiems pagal SVĮ ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso [...] normomis apibrėžtus jų teisinės padėties ypatumus ir suėmimo vykdymo režimo reikalavimus. Pasinaudodama šia diskrecija suėmimo vykdymo įstaiga, sudarydama suimtiesiems galimybę naudotis RIP, taip pat naudojasi diskrecija nustatyti leistinų lankytis suimtiesiems interneto svetainių sąrašą.“

Tyrimo išvados

11. Atsižvelgiant į Skunde aprašytas aplinkybes, tyrimo išvados bus pateikiamos dėl kiekvienos iš šių dalių atskirai:

11.1. dėl ŠTI pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su Pareiškėjo galimybe prisijungti prie įstaigoje veikiančios riboto interneto prieigos;

11.2. dėl KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nesilaikant teisės aktuose įtvirtintų skundų nagrinėjimo terminų.

Dėl ŠTI pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su Pareiškėjo galimybe prisijungti prie įstaigoje veikiančios riboto interneto prieigos

12. Skunde nurodoma, kad ŠTI Pareiškėjui nėra sudaromos sąlygos per ribotą interneto prieigą prisijungti prie jo pageidaujimų interneto svetainių (regionu.teismai.lt, vaat.teismai.lt, lvat.lt, e.teismai.lt ir kt.).

13. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad ŠTI direktorius, pasinaudodamas jam suteikta diskrecija (šios pažymos 10 punktas) ir siekdamas pagerinti suimtųjų ir nuteistųjų galimybes susipažinti su galiojančiais teisės aktais, valstybės institucijų kompetencija ir darbu, praplėsti akiratį, sudaryti galimybes efektyviau ginti savo teises ir sąmoningai vykdyti pareigas, ugdyti

pilietiškumą bei teisinę sąmonę, mažinti neigiamą izoliaciją, 2018 m. sausio 24 d. įsakymu Nr. 1/01-27 patvirtino Suimtųjų ir nuteistųjų naudojimosi riboto interneto prieiga ŠTI tvarkos aprašą ir leido ŠTI esantiems asmenims per riboto interneto prieigą jungtis prie KD 2017 m. balandžio 14 d. rašte Nr. 1S-1590 nurodytų interneto svetainių, tarp jų, ir prie tinklalapio www.teismai.lt (šios pažymos 5.2, 9 punktai). Atkreiptinas dėmesys, kad šioje svetainėje yra pateiktos nuorodos, kuriomis pasinaudojus ŠTI per ribotą interneto prieigą galima prisijungti prie visų Skunde nurodytų interneto svetainių (šios pažymos 6 punktas). Be to, visi Pareiškėjo pateikti prašymai pasinaudoti ŠTI veikiančia ribota interneto prieiga buvo patenkinti (šios pažymos 5 punktas). Tai, kad nekyla jokių sunkumų prisijungti prie pageidaujamų tinklalapių, patvirtino ir pats Pareiškėjas (šios pažymos 6 punktas). Šios aplinkybės leidžia teigti, kad Pareiškėjo teiginiai, jog ŠTI nėra sudaromos sąlygos per ribotą interneto prieigą prisijungti prie jo pageidaujamų interneto svetainių, nebuvo patvirtinti.

14. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundo dalis dėl ŠTI pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su Pareiškėjo galimybe prisijungti prie įstaigoje veikiančios riboto interneto prieigos, yra nepagrįsta.

Dėl KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nesilaikant teisės aktuose įtvirtintų skundų nagrinėjimo terminų

15. Skunde nurodoma, kad KD pareigūnai nesilaiko teisės aktuose įtvirtintų skundų nagrinėjimo terminų.

16. Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą (šios pažymos 7, 8 punktai), KD direktorius skundą dėl bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmų ir sprendimų turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos.

17. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Lietuvos Respublikos Seimo Žmogaus teisių komitetas 2019 m. gegužės 15 d. raštu Nr. S-2019-2964 ir 2019 m. birželio 28 d. raštu Nr. S-2019-4051 persiuntė Pareiškėjo skundus dėl galimai ŠTI nesudaromos galimybės pasinaudoti ribota interneto prieiga pagal kompetenciją nagrinėti KD; Pareiškėjui KD atsakė atitinkamai 2019 m. rugpjūčio 1 d. raštu Nr. 2S-3269 ir 2019 m. liepos 24 d. raštu Nr. 2S-3101, t. y. į 2019 m. gegužės 15 d. raštu Nr. S-2019-2964 persiūtą Pareiškėjo skundą KD atsakė *viršydamas dvidešimties darbo dienų terminą*, o į 2019 m. birželio 28 d. raštu Nr. S-2019-4051 persiūtą Pareiškėjo skundą – *teisės aktuose nustatytais terminais*.

18. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundo dalis dėl KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), nesilaikius teisės aktuose įtvirtintų skundų nagrinėjimo terminų atsakant į Lietuvos Respublikos Seimo Žmogaus teisių komiteto 2019 m. gegužės 15 d. raštu Nr. S-2019-2964 persiūtą Pareiškėjo skundą, yra pagrįsta.

KD direktoriui rekomenduotina imtis priemonių, kad ateityje atsakymai į pareiškėjų kreipimusis būtų pateikiami teisės aktuose nustatytais terminais.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

19. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, nusprendžiama X Skundo dalį dėl Šiaulių tardymo izoliatoriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su galimybe prisijungti prie įstaigoje veikiančios riboto interneto prieigos, atmesti.

20. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, nusprendžiama X Skundo dalį dėl Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), nesilaikius teisės aktuose įtvirtintų skundų nagrinėjimo terminų atsakant į Lietuvos Respublikos Seimo Žmogaus teisių komiteto 2019 m. gegužės 15 d. raštu Nr. S-2019-2964 persiųstą Pareiškėjo skundą, pripažinti pagrįsta.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

21. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriui Virginijui Kulikauskui rekomenduotina imtis priemonių, kad ateityje atsakymai į pareiškėjų kreipimusis būtų pateikiami teisės aktuose nustatytais terminais.

22. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierių Augustiną Normantą pavaduojanti
Seimo kontrolierė

Milda Vainiutė